

Til Svalbard Miljøvernfond.

Rapport om prosjektet

”Fangsthytter på Svalbard 1794-2015 ”

Inspirasjonen til **”Fangsthytter på Svalbard 1794-2015 ”** var dobbel. Den ene var Odd Lønøs **”Norske fangstmenns overvintringer på Svalbard og Jan Mayen 1795 – 1973”** Svalbard Museum Skrifter nr 1. Den andre var Peter Schmidt Mikkelsens **”Nordøstgrønland 1908-60. Fangstmandsperioden.”** Der det er et **”Register over stationer, huse og hytter i Nordøstgrønland”**. Vi ville lage et tilsvarende oppslagsverk for Svalbard. Det var i 2008.

”Fangsthytter på Svalbard 1794-2015” er en faktabok, et oppslagsverk. Det å lage slike bøker er en del av museene samfunnsoppdrag, de kalles materialpublikasjoner.

Rammene for vår bok er disse: kulturminnetype: fangsthytter, geografi: Svalbard og tidsramme: 1794-2015.

Fangsthyttene er den største gruppen faste kulturminner på Svalbard etter graver. Vi har funnet 317 hytter. 100 er i god stand, 85 ligger i ruiner, 103 er det bare tufter igjen av og 29 er borte. Ca 10 bygninger som er brukt til fangst var bygget til annen virksomhet som forskning, gruvedrift og turisme.

I **”Fangsthytter på Svalbard 1794-2015”** har vi med hyttas navn, sted, posisjon, kart, kulturminne nummer, beskrivelse, historie, eier og kilder. Kildene er viktige av to årsaker: den ene er at vi prøver å ha dokumentasjon for våre opplysninger, den andre er at vi vet at leserne også vil lese om bruken av hyttene. En viktig kilde for dette er Odd Lønøs **”Norske fangstmenns overvintringer på Svalbard og Jan Mayen 1795 – 1973”** Svalbard Museum Skrifter nr 1.

Den beste måten å beskrive hyttene og å fortelle dere historie er med fotografier og andre illustrasjoner. Vi har med de eldste bilder og tegninger vi har funnet og viser hyttenes endring og tilstand frem til i dag. Derfor er hoveddelen av boka er fotografier og andre illustrasjoner. Det er fire eller sju bilder av de aller fleste hyttene, noen har flere av og noe få har vi bare ett eller ingen illustrasjon av. Bildene forteller neste alt om hvordan hyttene er bygget, hvor de ligger og hvordan de over tid har blitt ruiner og tufter.

Boka er skrevet med den forhåpning at den kan bidra til forskningsinteresse om norsk overvintringsfangst. Overvintringsfangsten er den økonomiske virksomhet som har lengst historie på Svalbard. Men den er lite studert.

Hyttenes enkle konstruksjon gjør hyttene usatt for vær og vind, og besøk av isbjørnen. Så snart det er en åpning i hytta så snøen kan komme inn og vinden kan få tak, går det fort. Ved å fortelle hyttenes historie ønsker vi å inspirere til at myndighetene til å ta vare på dem. Fangsthyttene er viktig del av Svalbards historie og et viktig element i Svalbards natur og kulturlandskap. Hyttene gir alle som reiser langs kystene en større kunnskap og rikere opplevelse. Rapportene fra Sysselmannen på Svalbards dokumentasjonslag fra 2008 og fremover gir utmerket beskrivelse av stående hytte og ruiner. Oppmålingene og fotodokumentasjonen gir et meget godt grunnlag for overvåking. Kulturminnevern må være forskningsbasert og det krever forskning på Svalbards overvintringsfangst.

Vi takker alle som har hjulpet oss. Alle har vært positive både de som har offentlige arkiver og fotosamling og DE private, med sine fotosamlinger, arkiver, dagbøker som hittil ikke har vært offentlig kjent. Andre har gjort feltarbeid for oss og latt oss få del i deres erfaringer og kunnskaper og fangsthytter på Svalbard.

Vi takker Svalbard Miljøvernfond for støtten til trykkingen av "Fangsthytter på Svalbard 1794-2015".

Per Kyrre Reymert

Oddleif Moen